

Ungas levnadsvillkor i Gagnefs kommun

Sammanställning

Lupp 2024

Lokal uppföljning av ungdomspolitiken

Innehållsförteckning

Sammanfattning	3
Svarsfrekvens	3
Genomförandet	3
Uppföljning av resultat	3
Fritiden	4
Skola	4
Du och din familj	4
Hälsa	5
Trygghet	5
Delaktighet och inflytande	5
Arbete	5
Framtid	6
A. Inledning	6
B. Fritid	8
Föreningsliv	9
C. Skola	13
Trivsel	13
Mobbning, sexuella trakasserier, rasism och våld	13
Omdöme skola	14
Inflytande i skolan	15
D. Du och din familj	15
Din familjs ekonomi	15
E. Hälsa	16
F. Trygghet	19
G. Samhälle och demokrati	20
H. Arbete	20
I. Framtid	21

Sammanfattning

Lupp står för lokal uppföljning av ungdomspolitiken och är en enkät som besvaras av unga, och tillhandahålls av MUCF, Myndigheten för ungdom och civilsamhällesfrågor. Gagnefs kommun har genomfört luppundersökningen vid fem tidigare tillfällen, första tillfället 2012. Enkäten genomförs i årskurs 7–9 under skoltid. Kommunens gymnasieungdomar årskurs 2 har möjlighet att besvara enkäten på ”sin” gymnasieskola i Dalarna, i vissa frågeställningar är svaren så få bland gymnasieungdomarna så resultaten inte redovisas.

Syftet med enkäten är att få kunskap om ungas levnadssituation då ungdomspolitik bygger på kunskap om unga och lupp är en del i det arbetet.

Sveriges ungdomspolitiska mål är att **alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen.**

Enkäten är uppbyggd med nio olika områden och innehåller ett sextiototal frågor, dessutom är det många frågor som innehåller underfrågor. Eleverna gör en fantastisk insats när de delar med sig av sin kunskap om hur det är att leva och bo som ung i Gagnefs kommun.

Luppenkäten genomförs vart tredje år i alla Dalarnas kommuner och genomfördes hösten 2024.

Svarsfrekvens

Av 381 högstadeelever i Gagnefs kommun i åk 7 – 9 har 328 deltagit i enkäten, det innebär en svarsfrekvens på ca 86 %. När det gäller gymnasieelever har vi en svarsfrekvens på 46%.

Alla enskilda frågor har inte 100 % svarsfrekvens och det kan bero på olika saker, ungdomen har inte velat eller kunnat svara. De svarande får uppge vilket kön som stämmer in bäst på dem alternativen är tjej, kille eller annan könstillhörighet. De som uppgett annan könstillhörighet är så få att deras svar inte kan redovisas separat i resultaten.

Genomförandet

Undersökningen har genomförts på skoltid, ungdomssamordnaren har deltagit vid alla tillfällen. Enkäten är anonym och de flesta enkäter har besvarats digitalt på webben. Enkäten finns tillgänglig på fem olika språk och en uppläsfunktion finns. Luppenkäten tillhandahålls i en anpassad version för elever med särskilda behov, anpassad grundskola i Gagnefs kommun valde dock att genomföra den ”vanliga” enkäten då antalet elever är få och deras svar skulle kunna kopplas till enskilda elever.

Att besvara enkäten är frivilligt men svaren som kommunen får från ungdomarna är viktiga och ungdomssamordnaren har besökt alla klasser för att informera om vikten av att svara och att svara ärligt, deras svar kommer att ligga till grund för beslut som tas och då är det viktigt att besluten tas på rätt grunder. Undersökningen genomförs i kommunen vart tredje år, det är då viktigt att komma ihåg när resultaten jämförs över tid att det vid varje undersökningstillfälle är nya individer som svarar.

Uppföljning av resultat

LUPP-resultaten 2024 ska ses som ett arbetsdokument och fungera som ett verktyg för det fortsatta ungdomspolitiska arbetet i Gagnefs Kommun. Analysen av resultaten genomförs med fördel av kommunens olika förvaltningar/verksamheter utifrån intresse av de olika områden som besvarats i enkäten. Ungdomar bör vara inkluderade i analysarbetet.

Alla resultat med uppdelning på skolor, kön och årskurs finns att tillgå för kommunens verksamheter. Kommunens ungdomssamordnare finns tillgänglig för stöd i arbetet med att analysera och utarbeta en åtgärdsplan för de förvaltningar/verksamheter som önskar. Några korta sammanfattningar från de olika områdena i enkäten redovisas nedan. Läs gärna hela rapporten för en mer heltäckande bild av hur unga beskriver sin livssituation. En Power BI rapport skapad av Region Dalarna finns tillgänglig, där det är möjligt att se alla resultat, och även jämföra resultat för alla kommuner i Dalarna.

[Lokal uppföljning av ungdomspolitiken \(Lupp\) i Dalarna](#)

Fritiden

- De flesta unga i Gagnefs kommun är nöjda med sin fritid, 90% av de unga uppger att de är mycket eller ganska nöjda med sin fritid.
- När det gäller utbud av fritidsaktiviteter uppger 72% av högstadieungdomarna och 62% av gymnasieungdomarna att det finns väldigt eller ganska mycket att göra på fritiden. Killar på högstadiet är något mer nöjda än tjejerna, på gymnasiet är det ingen skillnad mellan könen.
- Vilka aktiviteter ägnar sig ungdomarna åt oftast på sin fritid?
Att streama film/serier, titta på Youtube, tv eller gå på bio gör 94% av högstadieungdomarna och 99% av gymnasieungdomarna en eller flera gånger i veckan, ingen skillnad mellan könen. För övrigt är det att umgås med kompisar, träna och spela tv-spel, onlinespel eller dataspel som de flesta uppger att de gör på sin fritid. Att spela tv-spel, onlinespel och dataspel är den aktivitet där skillnaden mellan tjejer och killar är som störst, många fler killar än tjejer ägnar tid till att spela på sin fritid.

Skola

- Högstadieeleverna är nöjda med skolan, 81% är mycket eller ganska nöjda. Ingen förändring sedan resultaten 2021
- Skolmaten är färre nöjda med, 2015 svarade 71% att de tycker mycket eller ganska bra om skolmaten jämfört med 35% 2024. Majoriteten är nöjda med undervisningen, lärarna, elevhälsan och med möjlighet att få extra hjälp och stöd av lärare vid behov.
- När det gäller likabehandling upplever var fjärde elev att rasism förekommer på skolan, även mobbning och sexuella trakasserier förekommer enligt undersökningen. Svarsalternativet "vet ej" finns i frågorna om likabehandling, många svarar "vet ej" på dessa frågor.

Du och din familj

- 94% av de svarande uppger att de är födda i Sverige, av de som uppger att de inte är födda i Sverige så har 90% av dem bott i Sverige 4 år eller längre.
- När det gäller familjens ekonomi uppger 12% av högstadieungdomarna och 10% av gymnasieungdomarna att de är mycket eller ganska oroliga för sina föräldrars ekonomi. Var fjärde ungdom uppger att de en eller flera gånger inte kunnat göra eller köpa något som många andra i samma ålder gör eller köper.

Hälsa

- När det gäller självskattning av hälsan så skiljer det sig mellan könen, 80% av killarna och 49% av tjejerna högstadieålder uppger att de mår "mycket" eller "ganska bra". I Gymnasiet är motsvarande siffror för killarna 72% och för tjejerna 47%.
- När det gäller matvanor så är det många unga som hoppar över frukost och lunch i stort sett varje dag eller flera gånger i veckan. Färre hoppar över middag/kvällsmat. Tjejerna hoppar över måltider i större omfattning än killar.
- Andelen unga som tränar sig andfådda och svettiga i stort sett varje dag eller flera gånger i veckan sjunker något för varje luppundersökning, inte alarmerande men en minskning. Högstadieungdomar tränar oftare än gymnasieungdomar och killar tränar oftare än tjejer.
- När det gäller användning av tobak så är det snus och e-cigarett som brukas. När det gäller snus användandet så har tjejerna kommit i kapp killarna på högstadiet men på gymnasiet är det fortfarande fler killar som brukar snus. E-cigarett brukas mest av tjejer både i högstadiet och gymnasiet.
Energidryck dricks av många, fler i gymnasiet än i högstadiet, i högstadiet dricker fler tjejer än killar energidryck och på gymnasiet tvärtom.

Trygghet

- De allra flesta unga känner sig trygga på platser både inomhus och utomhus i kommunen. Det är få som uppger att de utsatts för brott.
Andelen som upplevt sig mobbade eller trakasserade en längre period under de senaste sex månaderna är få, de som upplevt sig mobbade uppger skolan som den plats där det oftast sker.

Delaktighet och inflytande

- Andelen unga som vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen har stadigt sjunkit, 18% av kommunens unga (högstadiet och gymnasiet) vill vara med och påverka.
- På frågan om hur stora möjligheter de har att föra fram åsikter till dem som bestämmer svarar 15% på högstadiet och 20% på gymnasiet att de har mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram sina åsikter.
- Det är få av kommunens ungdomar som känner till vilka rättigheter de har enligt barnkonventionen och vet vad de kan innebära i praktiken, få ungdomar tror att vuxna i allmänhet känner till barns rätt enligt barnkonventionen och försöker ta hänsyn till dem.
- Hälften av de som besvarat enkäten har mycket eller ganska stort förtroende för politiker, för vuxna i allmänhet har 75% ett stort förtroende.

Arbete

- När det gäller extrajobb och sommarjobb är det svårare för högstadieungdomarna att få ett arbete även om de söker, bland gymnasieungdomarna var det 82% som hade ett sommarjobb 2024.
- Hälften av ungdomarna kan tänka sig att starta företag i framtiden eller redan har ett företag. Andelen ser lika ut i högstadiet som gymnasiet, det är fler killar som kan tänka sig driva företag än tjejerna.

Framtid

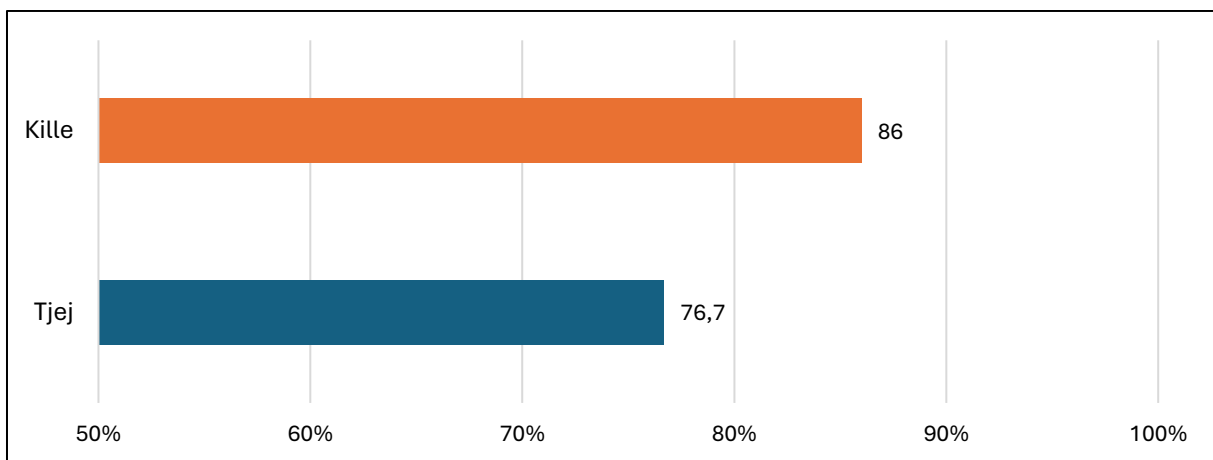
- Andelen som tror att de kommer att flytta från Gagnefs kommun är större på gymnasiet än högstadiet, största orsaken till att de tror att de kommer att flytta är studier och arbete.
- En stor del av unga i Gagnefs kommun ser positivt på framtiden, 87% av både gymnasiet och högstadiet, ingen nämnvärd skillnad mellan könen.

A. Inledning

Ungdomarna svarar på hur nöjd eller missnöjd de är gällande delar av sina liv.

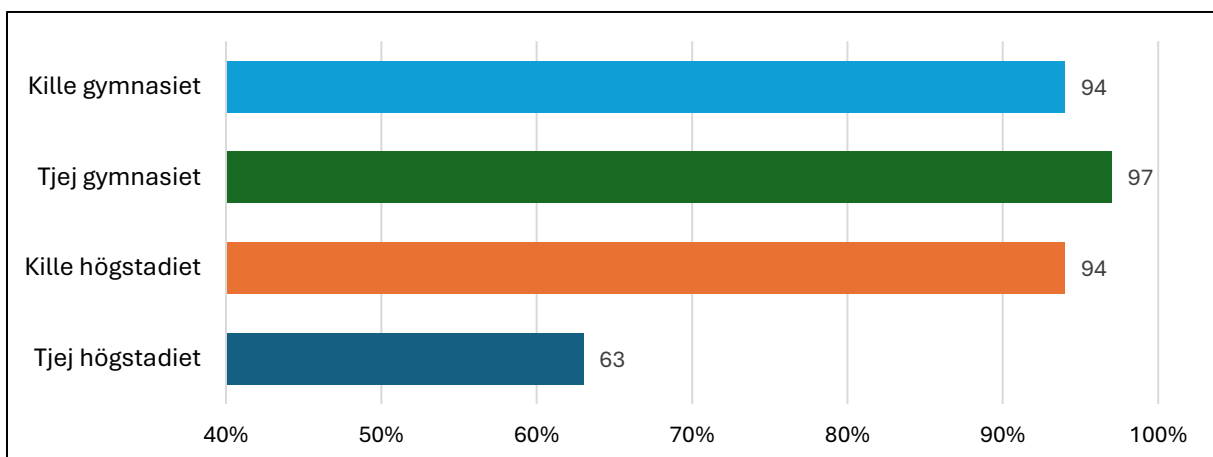
A1. Hur nöjd är du med ditt liv när det handlar om skolan?

Andelen som svarat mycket eller ganska nöjd (inget resultat för gymnasiet).

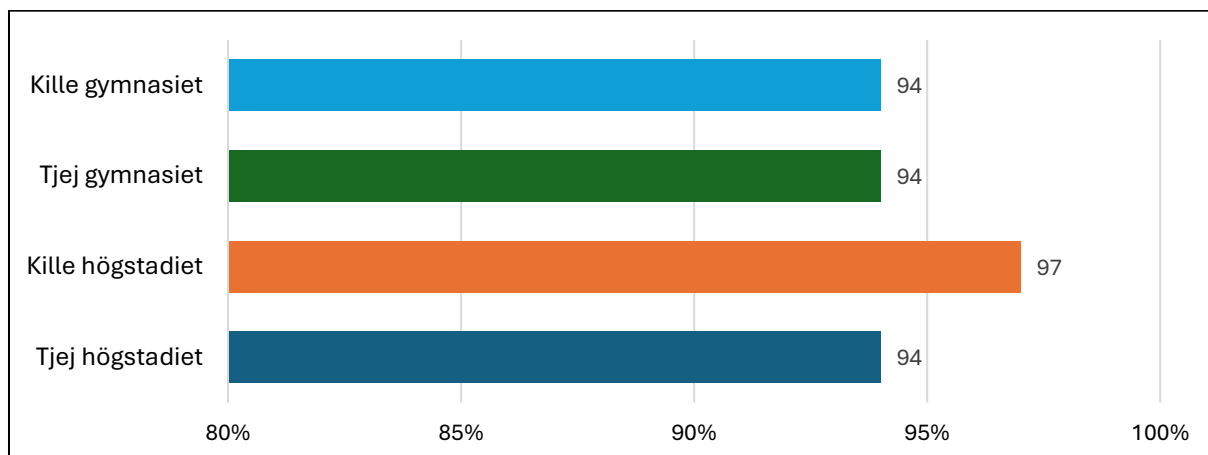
A1. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om kompisar?

Andelen som svarat mycket eller ganska nöjd.

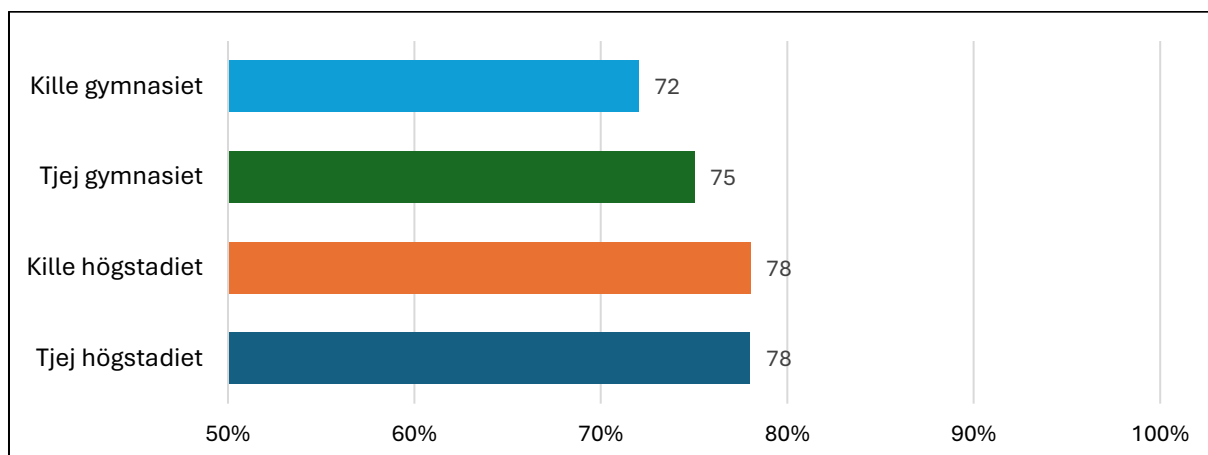
A1. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om familjen?

Andelen som svarat mycket eller ganska nöjd.

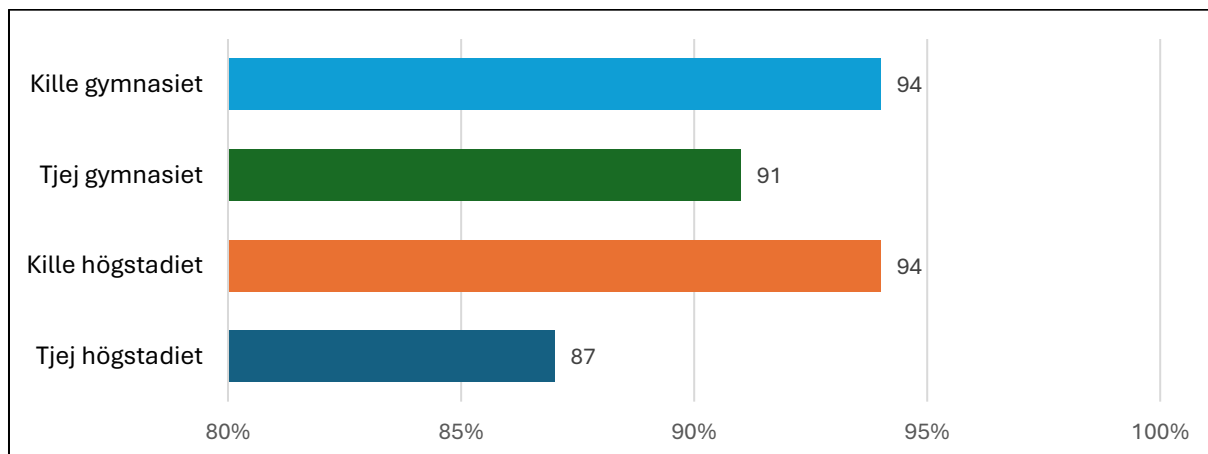
A1. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om dina pengar?

Andel som svarat mycket eller ganska nöjd.

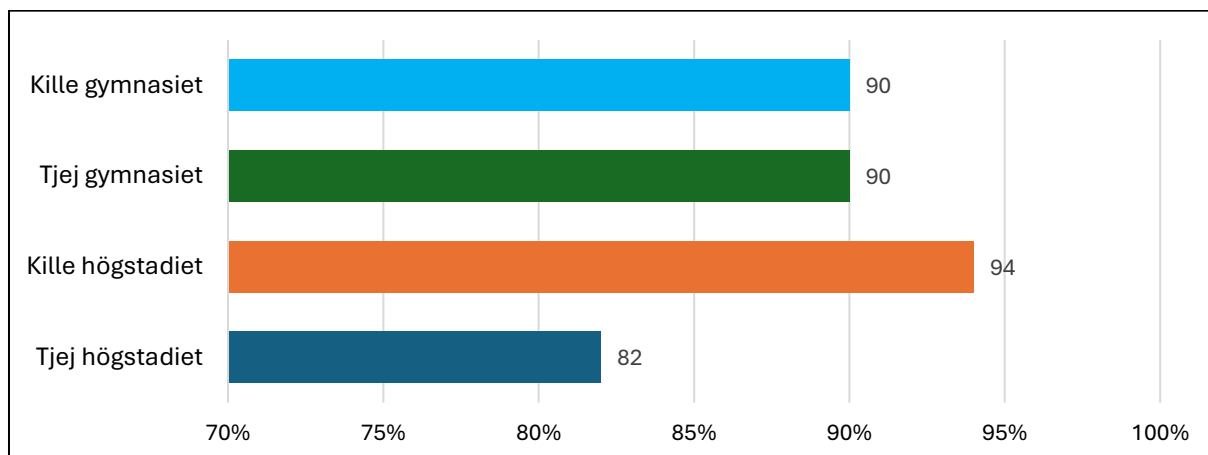
A1. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det kommer till din fritid?

Andelen som svarat mycket eller ganska nöjd.

A1. Hur nöjd eller missnöjd är du med ditt liv när det handlar om livet som helhet?

Andelen som svarat mycket eller ganska nöjd.

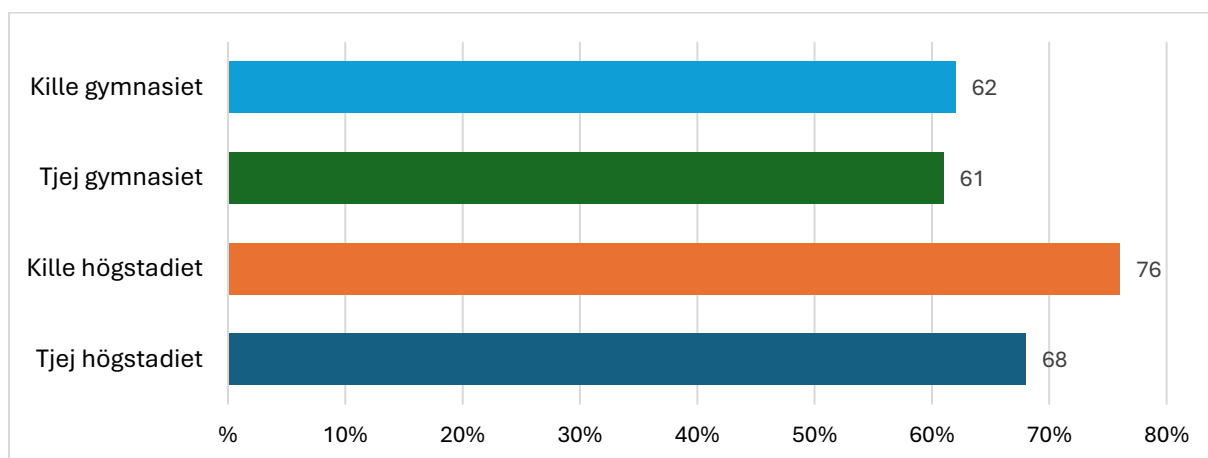

B. Fritid

Med fritid menas tiden utanför skolarbete.

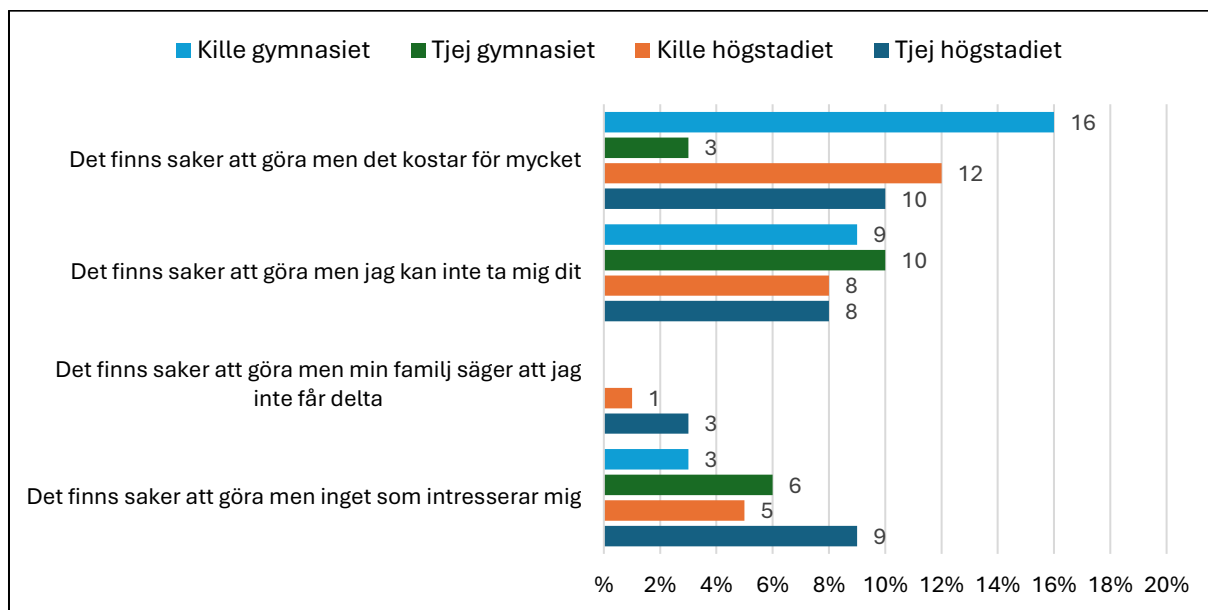
B1. Hur mycket eller lite tycker du att det finns att göra på fritiden

Andelen som svarat väldigt eller ganska mycket att göra.

B2. Hur stämmer dessa påståenden in på dig?

Andelen som svarar stämmer helt.

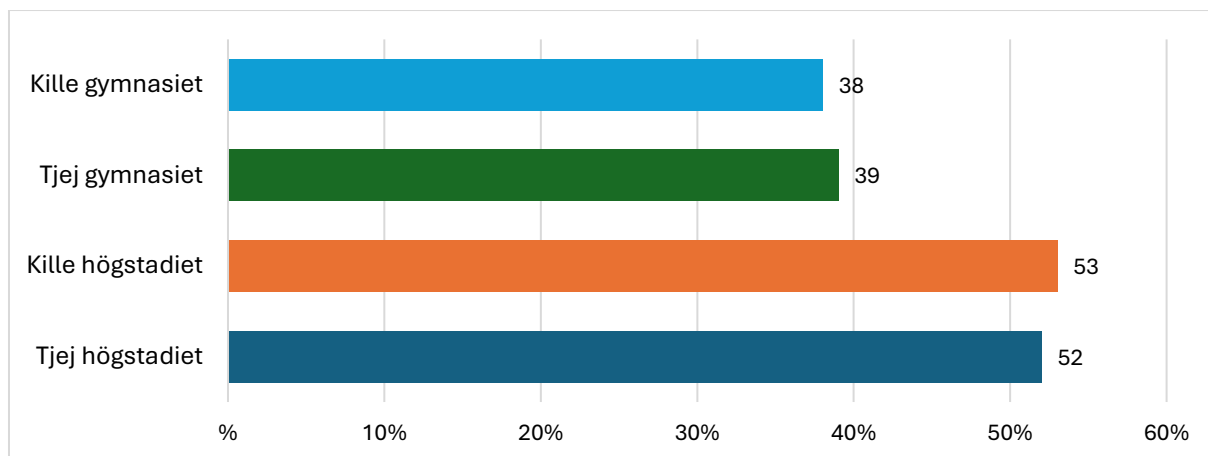

Föreningsliv

Andelen unga som är med i en förening har minskat över tid, ett resultat som delas med de andra Dalakommunerna. I Gagnefs kommun är minskningen störst bland killar i gymnasiet.

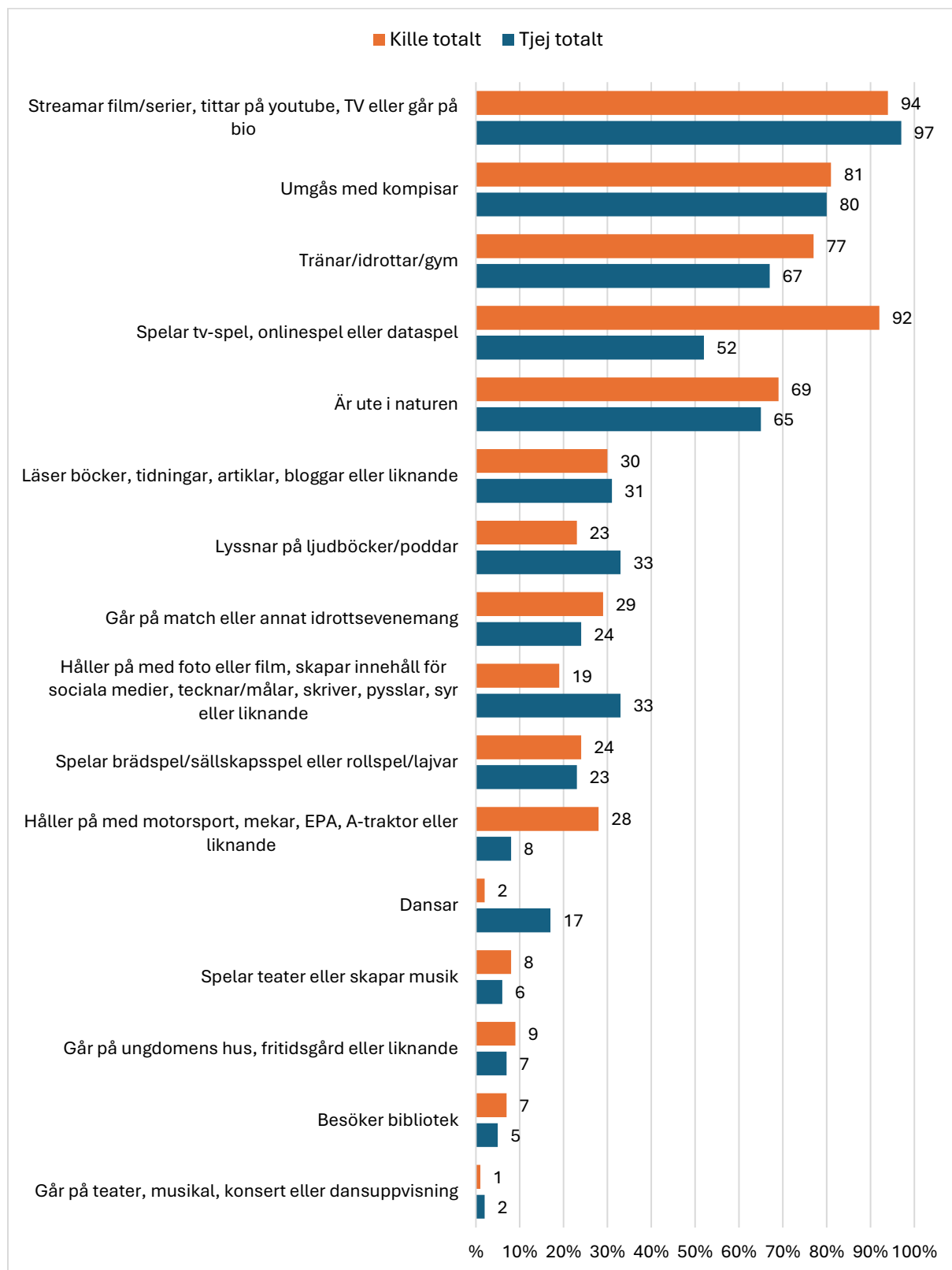
B3. Är du med i någon förening

Andelen som svarat att de är med i en förening.

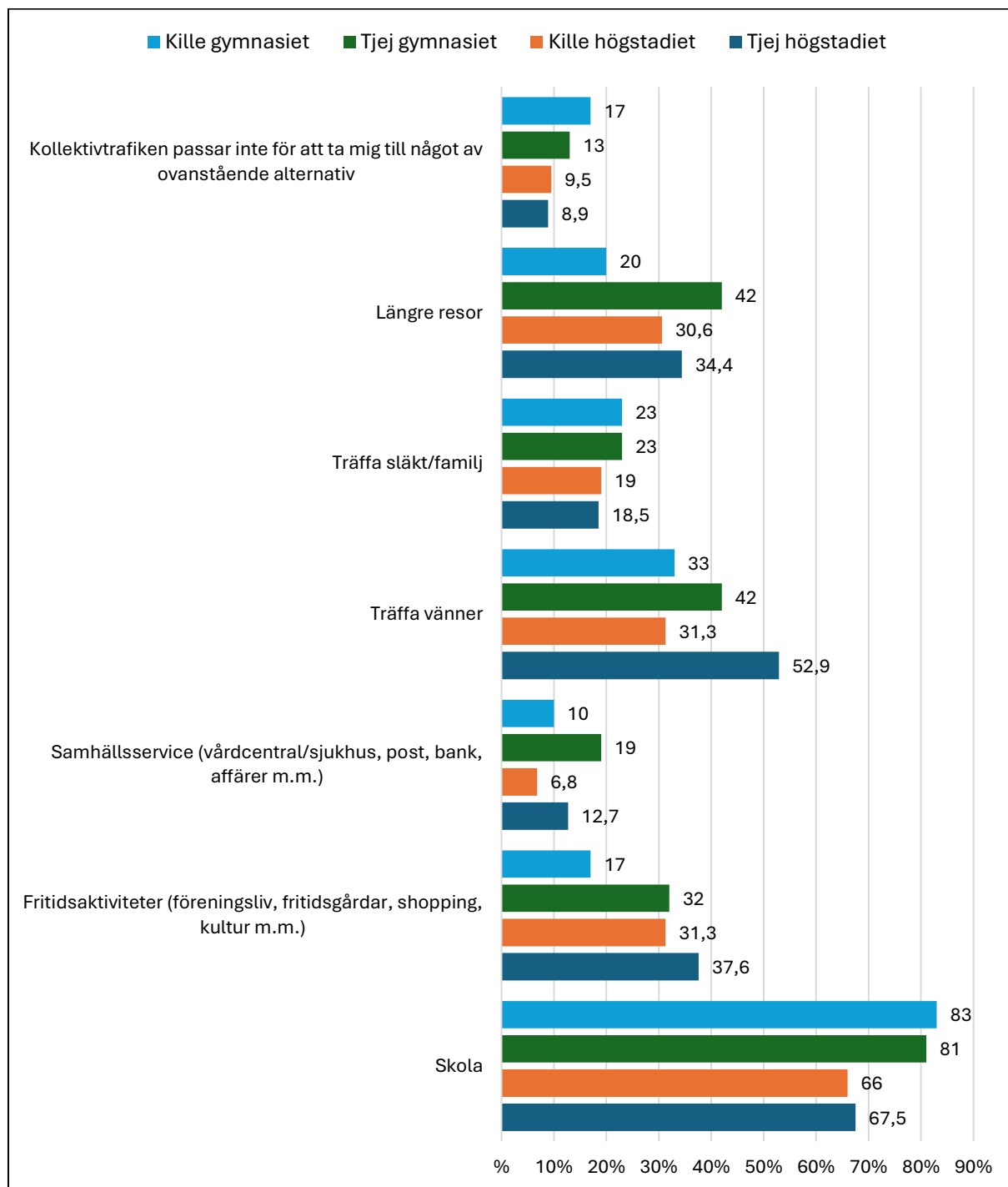
B4. Ungefär hur ofta gör du följande på din fritid?

Andelen som svarat en eller flera gånger i veckan.

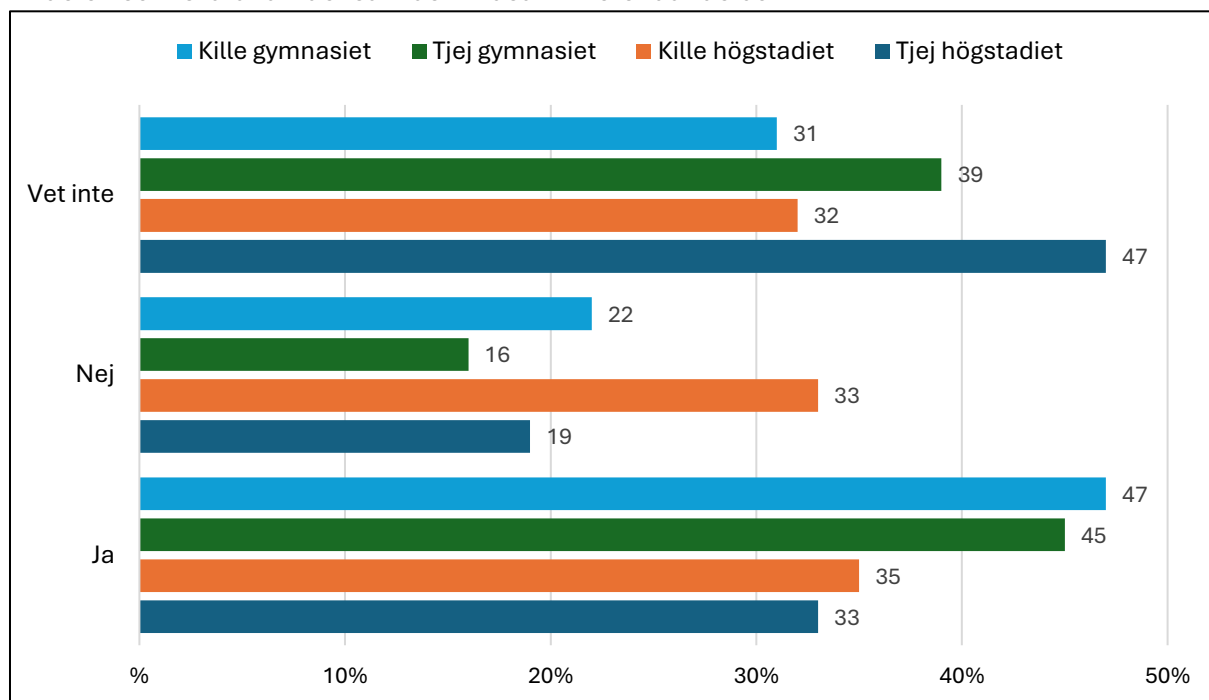
B5b. En fråga kring kollektivtrafiken, flera svarsalternativ är möjliga.

Kollektivtrafiken passar mina behov att ta mig till och från:

B6. Tycker du att det saknas fritidsaktiviteter där du bor?

Andelen som svarat att det saknas fritidsaktiviteter där de bor.

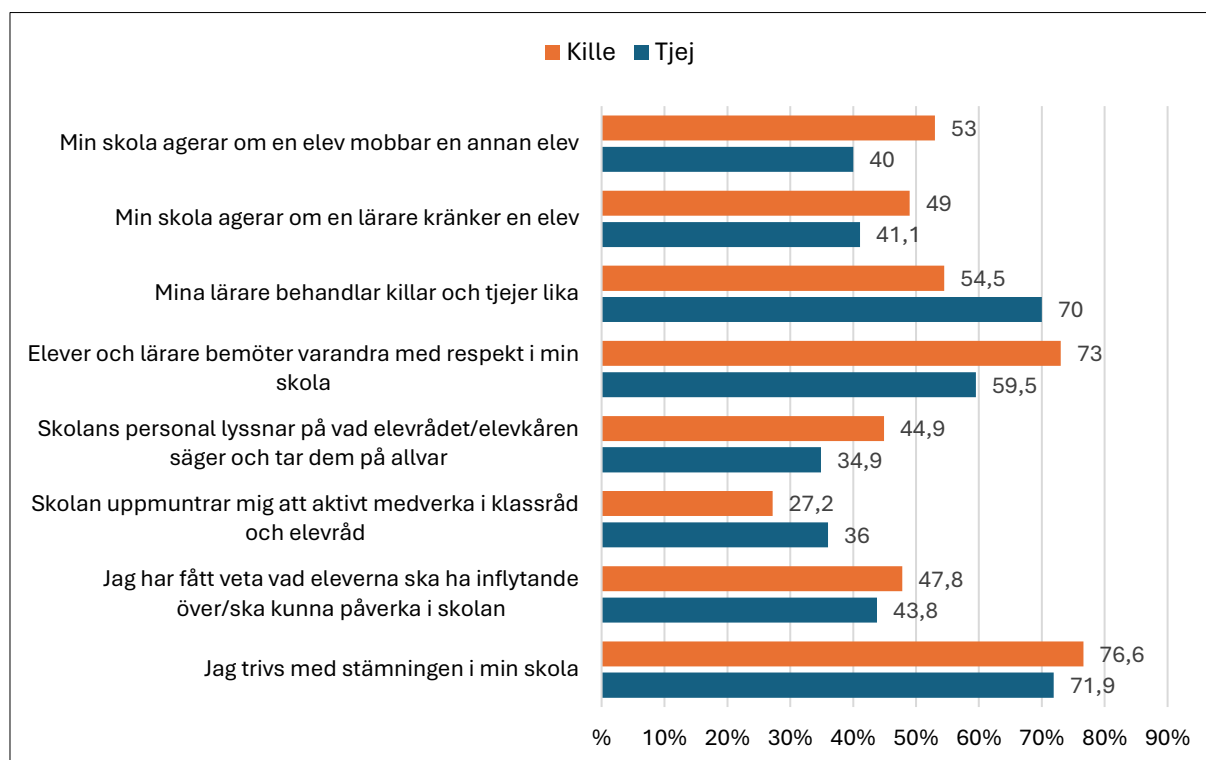
C. Skola

I området skola visas endast resultat från högstadiet.

Trivsel

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? *

Andel som svarat stämmer helt eller stämmer till stor del.

* Andelen som svarat "vet ej" varierar stort i frågorna från 4% till 32%.

Mobbning, sexuella trakasserier, rasism och våld

När det gäller mobbning kan man över tid se en svag ökning av elever som upplever att det förekommer mobbning på deras skola. 2015 var siffran 6% sedan en svag ökning vid varje mätning till 16 % 2024. Snittet för Dalarnas kommuner är 31%.

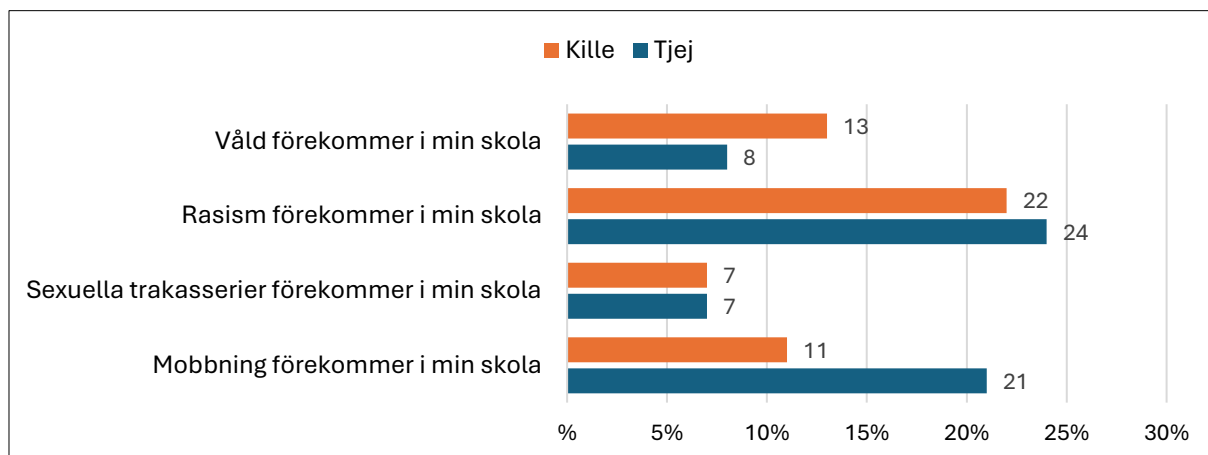
Upplevelsen av att sexuella trakasserier förekommer på högstadieskolorna är något lägre än 2021,10% jämfört med 7% 2024. Snittet för Dalarnas kommuner är 12%.

Rasism förekommer enligt 23% av kommunens högstadieelever på deras skola, det är den högsta siffran sedan 2015. Snittet för Dalarnas kommuner är 33%.

Upplevelsen av att våld förekommer på skolan har sjunkit något bland eleverna på sin skola, från 15% 2021 till 11% 2024 som upplever att våld förekommer till "stor del" eller "stämmer helt". Snittet för Dalarnas kommuner är 24%.

C3. Hur tycker du att det stämmer in på hur det är på din skola? *

Andelen som svarat stämmer helt eller stämmer till stor del.

* Andelen som svarat "vet ej" varierar stort i frågorna från 31% till 51%.

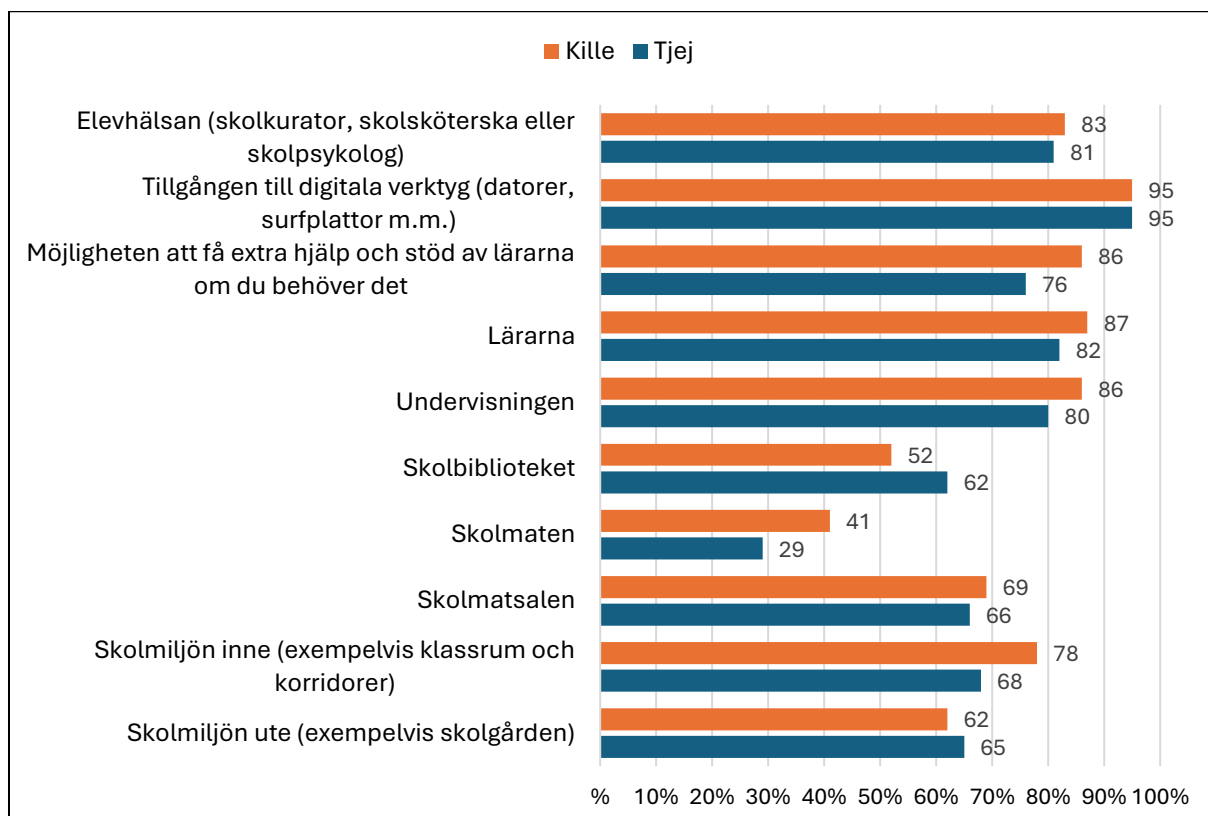
Omdöme skola

Enkäten innehåller frågor om skolsituationen, som undervisningen, lärarna, skolmaten och skolmiljö ute såväl som inne.

Eleverna är nöjda med lärarna, tillgång till digitala verktyg och möjligheten att få extra hjälp. Skolbibliotek och skolmat är de mindre nöjda med. Skolmaten är det området som eleverna är minst nöjda med, 2015 uppgav 71% att skolmaten var mycket eller ganska bra, därefter har det sjunkit vid varje lupp tillfälle. 2024 var det 35% som anser att skolmaten är mycket eller ganska bra.

C4. Vad tycker du om...?

Andelen som svarat mycket bra eller ganska bra.

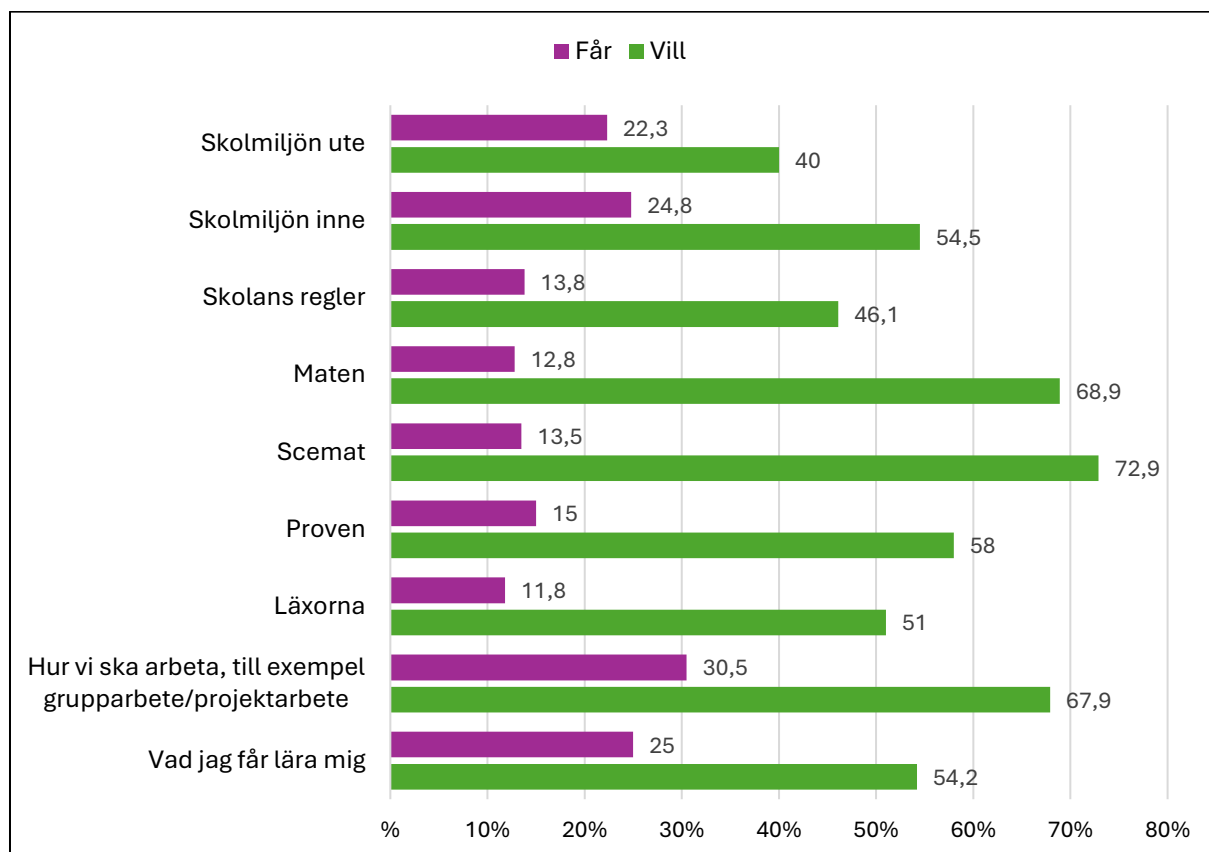

Inflytande i skolan

Eleverna får frågan i enkäten hur mycket de vill vara med och bestämma och hur mycket de får vara med och bestämma om i skolan. Det är en stor differens mellan vad de anser att de får vara med och bestämma och hur mycket de vill. Det skiljer sig inte mycket mellan killar och tjejer i vad man vill och vad man får vara med och bestämma.

C5. Hur mycket vill alternativ får du vara med och bestämma?

Andelen elever som svarat "väldigt mycket" eller "ganska mycket".

D. Du och din familj

På frågan vad som stämmer bäst in på den svarande så svarar 50% tjej, 48% kille och 2% annan könstillhörighet.

13% svarar att de har någon funktionsnedsättning eller långvarig sjukdom som innebär svårigheter i vardagen. Svårigheterna ska inte bero på tillfällig sjukdom eller skada. 10% vill inte svara på den frågan.

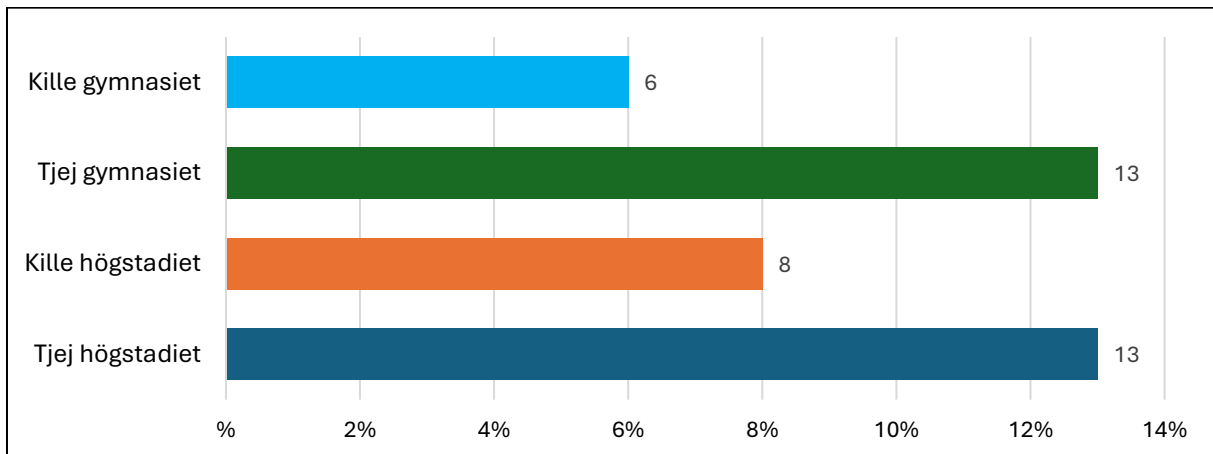
94% svarar att de är födda i Sverige, av dem som uppger att de är födda utanför Sverige så har 90% bott 4 år eller längre i Sverige.

Din familjs ekonomi

Oro hos ungdomarna för familjens ekonomi har ökat marginellt över tid, att inte kunna göra eller köpa det som andra i samma ålder köper eller gör har ökat något över tid. 2021 så var det 84% som svarade att de inte behövt avstå från att köpa eller göra något som andra i samma ålder köper eller gör, den siffran är 74% 2024.

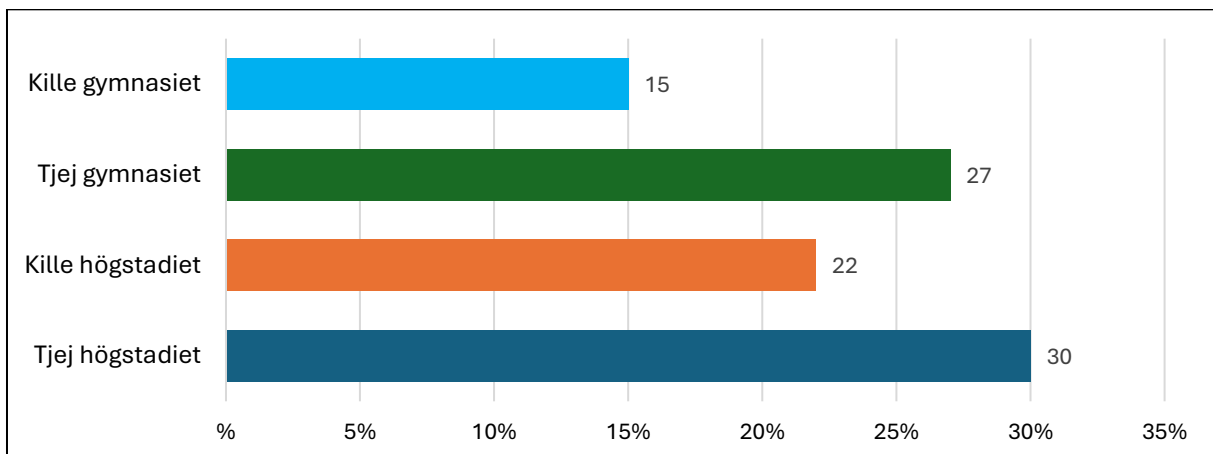
D8. I vilken grad är du orolig för dina föräldrars ekonomi?

Andel som svarat att de är mycket eller ganska oroliga för sin familjs ekonomi.

D9. Under de senaste sex månaderna, har det hänt att du inte kunnat göra eller inte kunnat köpa något, som många andra i din ålder gör eller köper, för att din familj inte har haft råd?

Andelen som svarat att det hänt en eller flera gånger.

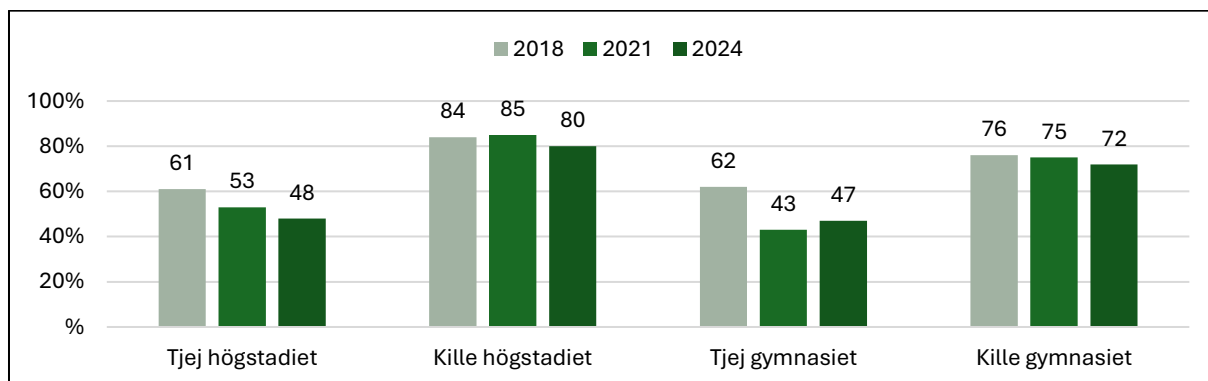
E. Hälsa

I självskattning av hälsa uppger killar i högre grad att de mår bättre än vad tjejerna uppger.

Killarna på gymnasiet uppger i högre grad än tjejerna problem med att somna och att sova på natten, som orsak till besvär uppger killarna datorspelande som en tänkbar orsak till besvären. Fler killar än tjejer både på gymnasiet och högstadiet uppger att de tränar i stort sett varje dag eller flera gånger i veckan.

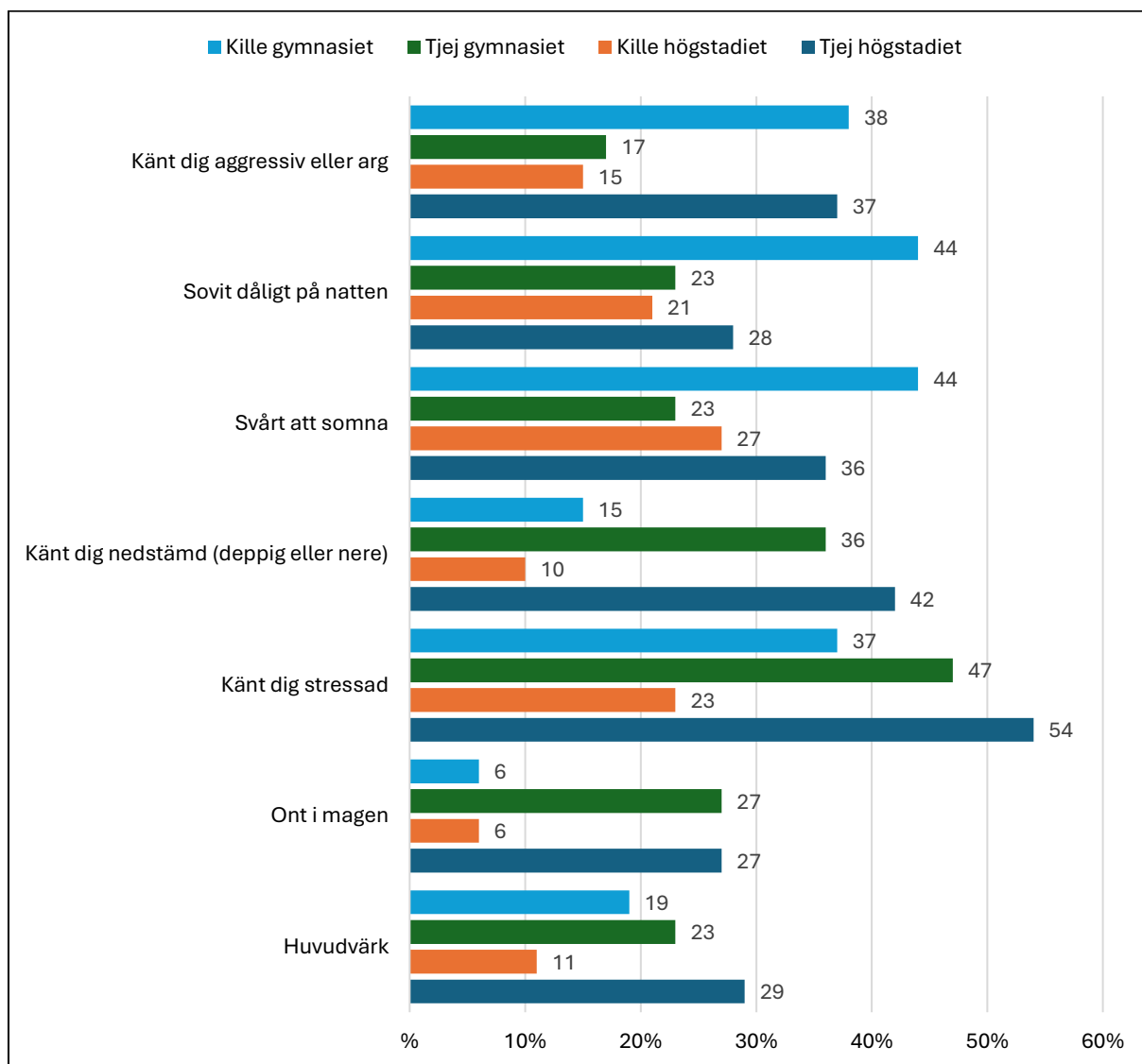
När det gäller snus är det många fler killar på gymnasiet som snusar än tjejerna, på högstadiet är det lika många killar som tjejer som uppger att de snusar varje dag, flera gånger i veckan eller en gång i veckan.

E 1. Hur bedömer du din hälsa under de senaste sex månaderna, hur du mår eller känner du dig? Andelen som svarar mycket eller ganska bra, jämförelse 2018–2024.

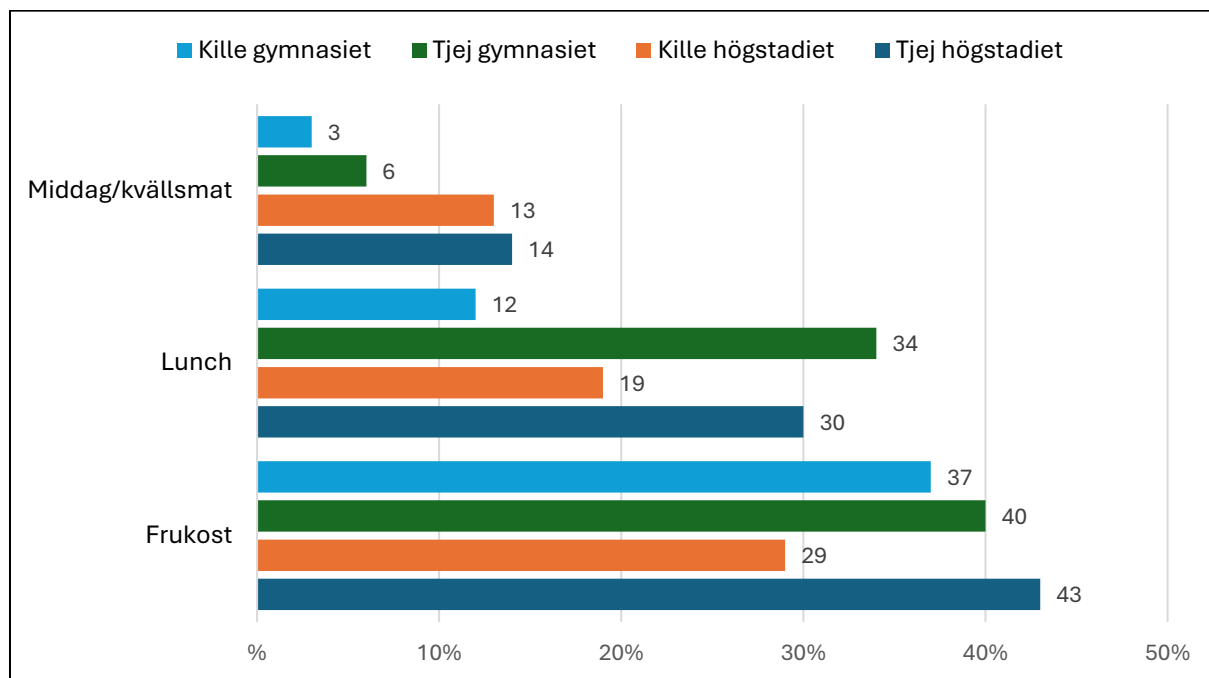
E2. Hur ofta har du haft följande besvär under de senaste sex månaderna?

Andelen som svarat i stort sett varje dag eller flera gånger i veckan”.

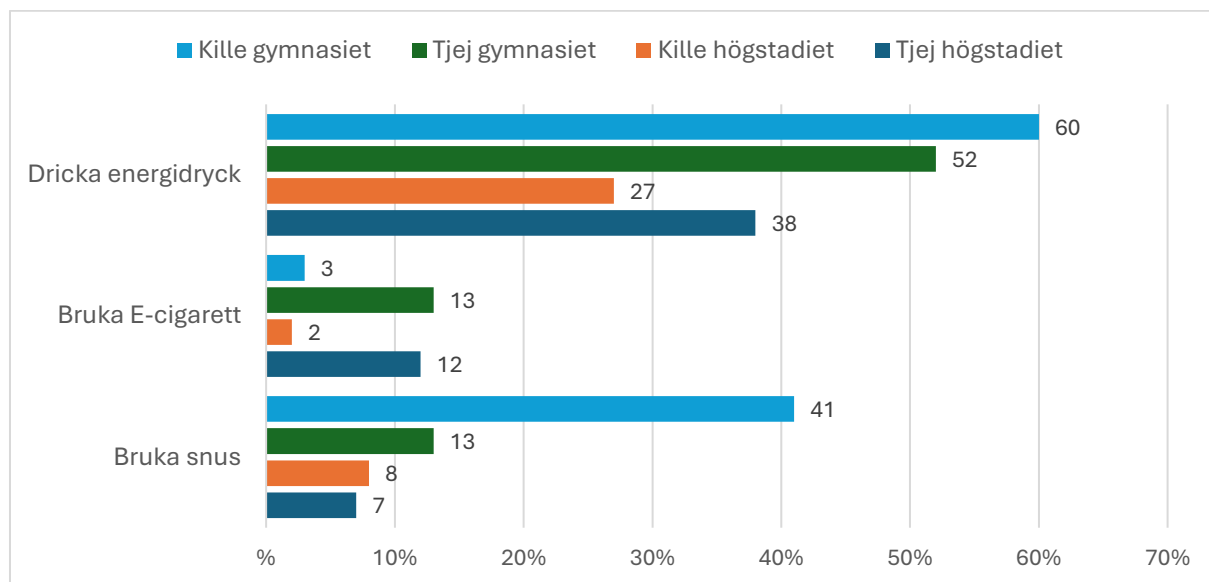
E3. Hur ofta händer det att du hoppar över följande måltider?

Andelen som svarat "i stort sett varje dag" eller "flera gånger i veckan".

E6. Hur ofta brukar du göra följande?

Andel som svarat i stort sett varje dag, flera gånger i veckan eller en gång i veckan.

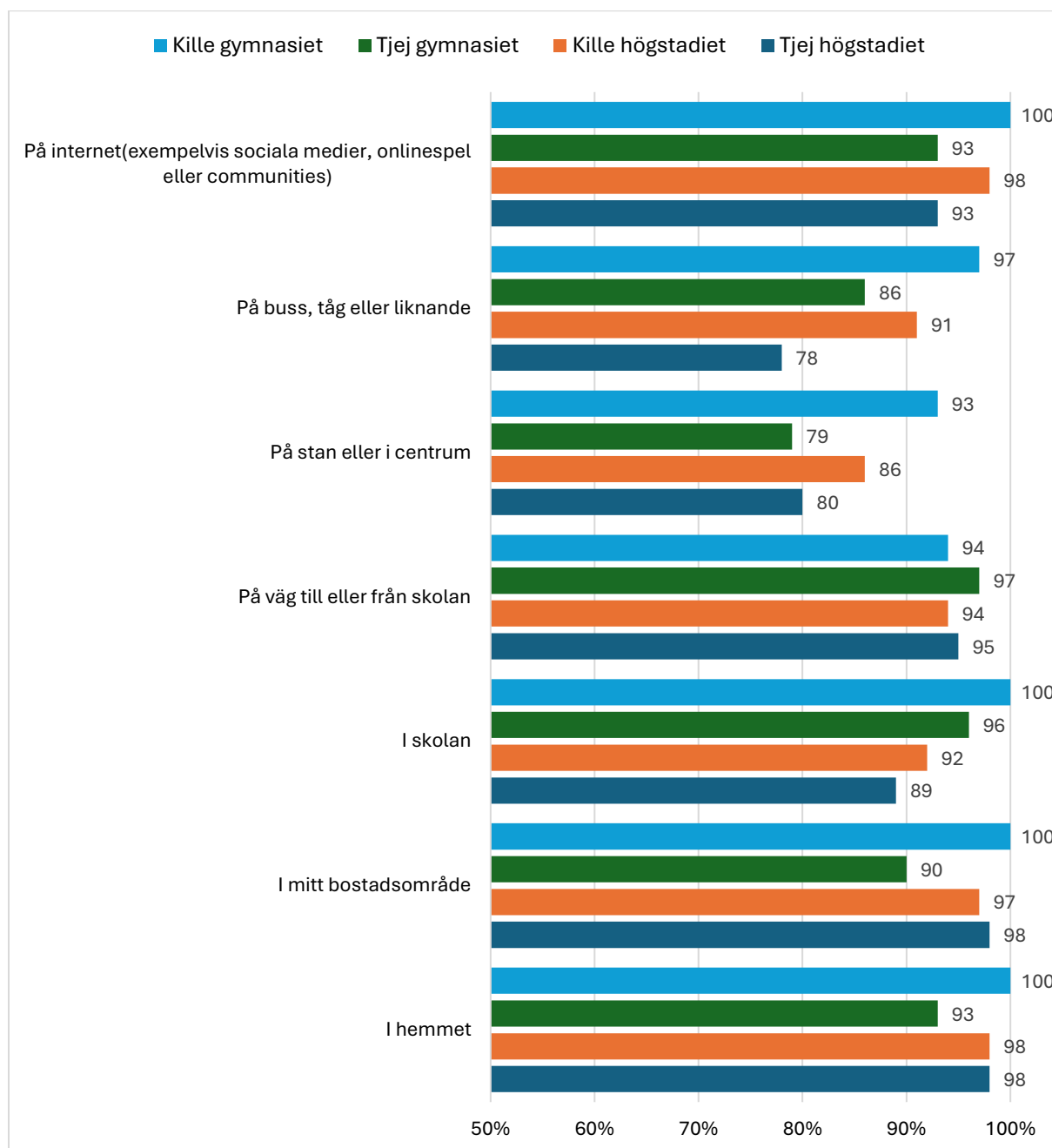
F. Trygghet

Unga i Gagnefs kommun upplever sig trygga, när det gäller utsatthet för brott så uppger få unga på högstadiet att det hänt dem. 11% uppger att de utsatts för stöld och 9% att de blivit hotade på sociala medier eller online.

Om ungdomarna av någon anledning upplever sig illa behandlade eller mår dåligt uppger 79% av högstadiet och 92% av gymnasiet att de vet vart de kan vända sig.

F2. Hur ofta känner du dig trygg på följande ställen?

Andel som svarat alltid eller oftast.

G. Samhälle och demokrati

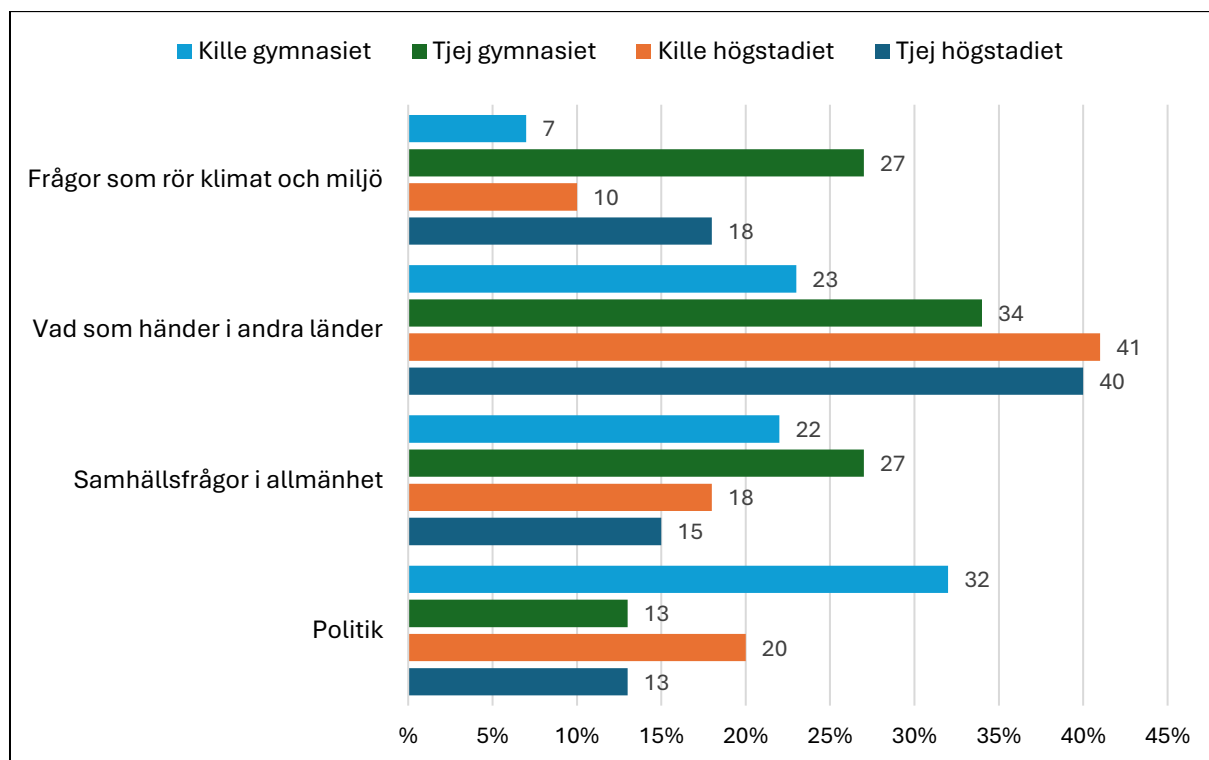
15% av unga i Gagnefs kommun anser att de har mycket eller ganska stora möjligheter att föra fram åsikter till dem som bestämmer i kommunen, den siffran sjunker över tid och det ser lika ut i Dalasnittet. Andelen som vill vara med och påverka i frågor som rör kommunen sjunker över tid, 18% svarar 2024 att de vill vara med och påverka jämfört med 29% 2021.

På frågan varför de inte vill vara med och påverka så är den största anledningen att de inte är tillräckligt intresserade, 26% tror inte att det spelar någon roll om de vill vara med och påverka. När det gäller ungas förtroende för vuxna i allmänhet är det 76% som uppger att de har mycket eller ganska stort förtroende för vuxna.

18% av de unga känner till vilka rättigheter de har enligt barnkonventionen och vet vad det kan innebära i praktiken. 39% tror att vuxna känner till barnets rättigheter och försöker ta hänsyn till dem.

G1. Hur intresserad är du av följande?

Andel som svarat mycket intresserad eller ganska intresserad.

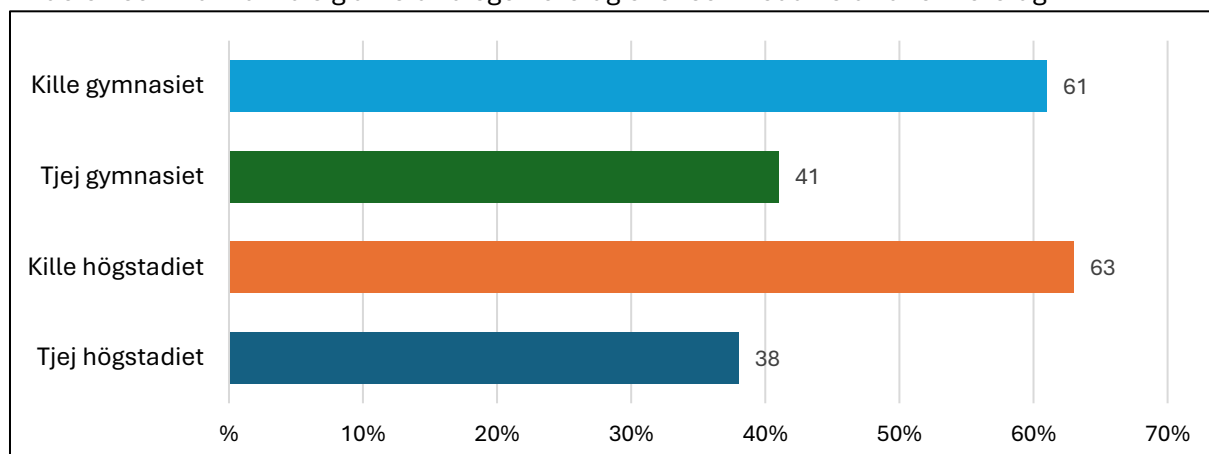
H. Arbete

Andelen unga som hade sommarjobb 2024 var fler än sommaren 2021, 82% av gymnasiet och 29% av högstadiet sommarjobbade. Av de som sommarjobbade på högstadiet så fick de flesta jobbet genom familj och släkt till skillnad från gymnasieungdomarna där de flesta fick jobbet genom att själva ta kontakt med arbetsplatsen.

När enkäten genomfördes hösten 2024 hade 31% av gymnasieungdomarna ett extrajobb, det är svårare för högstadiet att få extrajobb men 11% uppgav att de hade extrajobb.

H3. Skulle du kunna tänka dig att starta eget företag i framtiden?

Andelen som kan tänka sig att starta eget företag eller som redan startat ett företag.

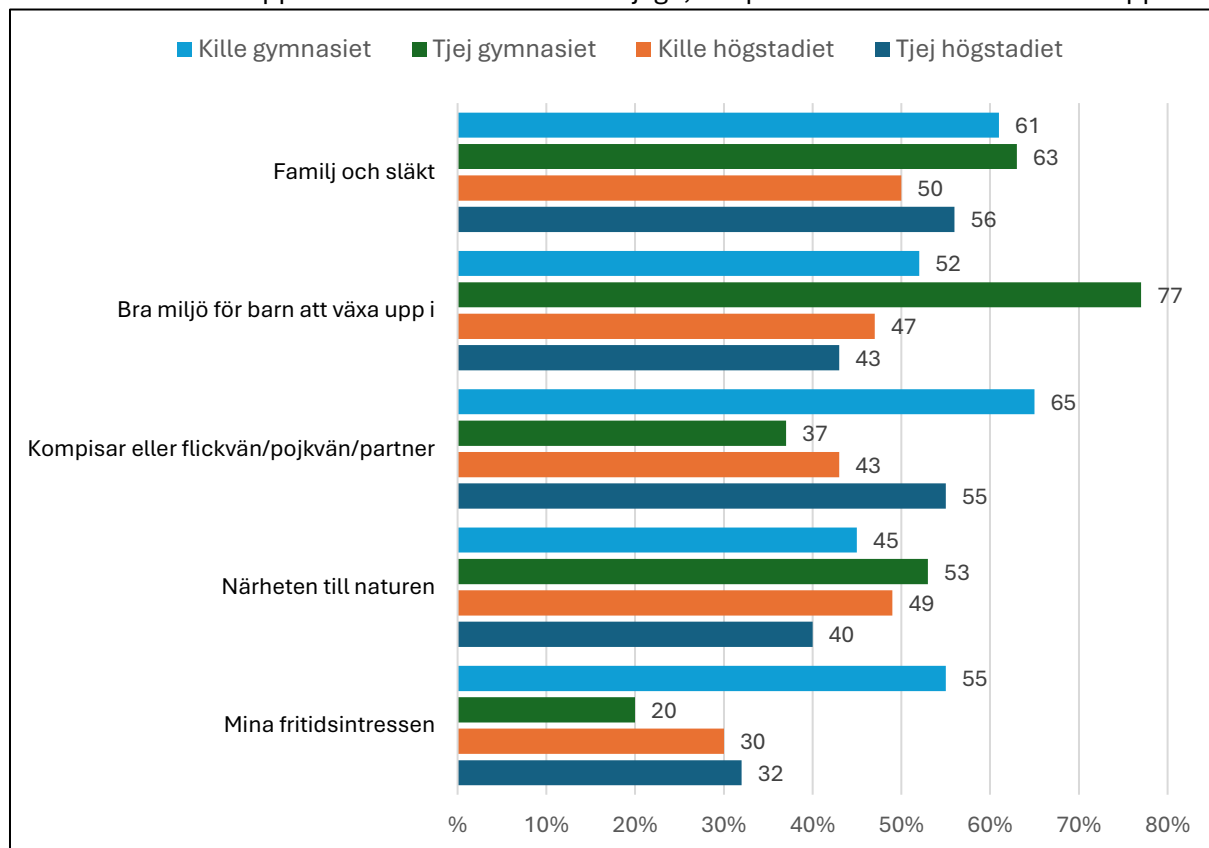
I. Framtid

Andelen unga som tror att de kommer att flytta från kommunen är det 44% på högstadiet och 74% på gymnasiet som tror att de kommer att flytta, största anledningen till att de tror att de kommer att flytta beror på arbete eller studier.

59% av tjejerna och 42% av killarna på gymnasiet tror att de kommer att läsa vidare direkt efter gymnasiet.

I4. Vad tycker du är bäst med att bo i Gagnefs kommun?

De kunde markera upp till tre alternativ av tolv möjliga, här presenteras de som är fem i topp.

I6. Hur ser du på framtiden?

Andel som svarat mycket positivt eller ganska positivt.

